

Vlaamse dichters op het Lyrikertreffen in Münster

Lut Missinne

Van 3 tot 6 mei 2001 vond in Münster het twaalfde Lyrikertreffen plaats. Sinds 1979 is het een traditie om buitenlandse dichters in een reeks van lezingen, voordrachten en gesprekken aan een breed publiek voor te stellen. Voor de recentste editie van het Lyrikertreffen werden Italiaanse, Duitstalige en Vlaamse dichters uitgenodigd. De Vlaamse gasten waren Dirk van Bastelaere, Hugo Claus, Stefan Hertmans en Leonard Nolens, dichters uit verschillende generaties die tot de top van de Vlaamse dichters behoren.

Omdat tijdens de avondlezingen de Duitse vertalingen van de gedichten op scherm werden geprojecteerd, kregen de bezoekers de unieke kans om de gedichten in de oorspronkelijke taal door de dichters zelf te horen voorlezen, wat vele indrukwekkende momenten opleverde. Enkelen van de gasten trokken bovendien ook naar scholen in het Münsterse, lazen voor de hogere klassen uit hun werk voor en gingen met de leerlingen discussies aan.

Een van de sterke punten van het programma was dat er zowel bekende als minder bekende namen waren uitgenodigd. Tot de bekende namen behoorde in elk geval Hugo Claus. Claus was trouwens ook de laureaat van de „Preis der Stadt Münster für Europäische Poesie“, een prijs die om de twee jaar wordt toegekend aan een dichter en zijn vertaler. Waltraud Hüsmert en Maria Csollány, van wie bij Klett-Cotta de bloemlezing *Gedichte* (2000) van Claus verscheen, waren de medelaureaten. De zondag werd tijdens een feestelijke zitting de prijs overhandigd. De laudatio die bij deze gelegenheid werd uitgesproken door Michael Krüger en waarin het lyrisch talent van duizendpoot Claus werd toegelicht, is ook in dit nummer opgenomen.

Leonard Nolens is in Duitsland evenmin een onbekende. In 1997 verscheen bij uitgeverij Kleinheinrich in Münster een tweetalige uitgave van zijn poëzie, *Geboortebewijs, Geburtsschein*, in een vertaling van Ard Posthuma, die zonet de Nederlandse vertaling van de complete Faust van Goethe voltooide.

Nolens publiceert al meer dan dertig jaar gedichten, maar hij heeft vooral de laatste tien jaar zijn plaats in de literaire canon veroverd. In 1997 ontving hij de prestigieuze Constantijn Huygensprijs. „Een gedicht is een manier van leven, even noodzakelijk als ademen,” zei Nolens ooit in een interview. Die noodzakelijkheid is in de authenticiteit van zijn gedichten terug te vinden. Daarin vormt de spanning tussen het verlangen van de dichter naar contact met de wereld en de wens om als een onbeschreven blad, als een boreling in de wereld te staan, een constante. Nolens schreef naast gedichten ook dagboekproza, waarin hij zijn zelfonderzoek voortzet.

In de poëzie van Stefan Hertmans, van wie in 1997 de Duitse vertaling van de roman *Naar Merelbeke* onder de titel *Amselbach* verscheen, stond vooral één

bundel centraal: *Francesco's Paradox* uit 1995. In deze bundel neemt Hertmans de wanhoop van Francesco Petrarca en diens liefde tot Laura als uitgangspunt. Hij bouwde daarrond een reeks van 14 gedichten, die zelf als een sonnet werden geschikt in de titelafdeling van de bundel. Tijdens het Lyrikertreffen werd *Francesco's Paradox* ook in een muzikale opvoering op het podium gebracht. De Belgische komponist en pianist Walter Hus en de contratenor Peter de Groot gaven een indrukwekkende vertolking van deze cyclus. Maar met een dergelijke muzikale interpretatie is de lectuur van Hertmans' poëzie nog lang niet uitgeput. Het zijn gedichten die op allerlei manieren willen ontregelen. Hertmans houdt ervan grenzen te overschrijden, tussen het romantische en het banale, tussen lyrische en essayistische gedichten, tussen vrije vormen en sonnetten. Ook verwijzingen naar muziek, schilderkunst, architectuur en naar vele andere auteurs zijn een typisch kenmerk van zijn werk.

Dirk van Bastelaere, de jongste van het viertal, was voor de meesten een volslagen onbekende, maar voor velen een van de ontdekkingen van dit programma. Hem werd in december 2001 de driejaarlijkse cultuurprijs voor poëzie van de Vlaamse Gemeenschap toegekend. Evenmin als Hertmans is Van Bastelaere een onmiddellijk toegankelijk dichter. Hij wil met zijn gedichten geen emoties wekken, maar de vanzelfsprekendheid waarmee wij aannemen dat we met taal over de wereld kunnen spreken, in vraag stellen. De literaire conventies oprekken, torren aan de grenzen van de begripelijkheid, zekerheden ontmaskeren, dat zijn doelstellingen die Van Bastelaere als dichter maar ook als criticus voor ogen staan. Vooral in het lange epische gedicht „*Pornschlegel*“ laat hij zien hoe de vertrouwde relatie tussen taal en werkelijkheid verloren is gegaan.

Bibliografie

Vertalingen van Hugo Claus

Poëzie

Die Spuren. Ausgewählte Gedichte. Niederländisch und deutsch. Aus dem Niederländischen von Rosemarie Still. Mit 13 Zeichnungen von Hugo Claus. Münster: Kleinheinrich 1994. (Niederländische Literatur der Moderne; 5)

Gedichte. Niederländisch und deutsch. Ausgewählt von Maria Csollány. Übertragung von Maria Csollány und Waltraud Hüsmert. Mit einem Nachwort von Hugo Brems. Stuttgart: Klett-Cotta 2000.

[*Anthologie*] Gedichte aus Belgien und den Niederlanden: Paul van Ostaijen, Gerrit Achterberg, Lucebert, Hugo Claus. Herausgegeben und mit einem Nachwort versehen von Hans Joachim Schädlich. Berlin: Volk und Welt 1977. [Hugo Claus, p. 145-191]

[*Anthologie*] Nordsüd. Gegenwartslyrik aus Flandern. [Niederländisch und deutsch] Aus dem Niederländischen von Maria Csollány. Herausgegeben von H. Bousset, St. van den Breemt, M. Insingel. Gent: Poëziecentrum / P.E.N. Vlaanderen 1993. [Hugo Claus, p. 124-133]

Proza

- Die Verwunderung. Roman (vertaling Udo Birckholz) Berlin: Volk und Welt 1979.
Der Kummer von Flandern. Roman (vert. Joh. Piron) Stuttgart: Klett-Cotta 1986.
Das Sakrament. Roman (vert. Rosemarie Still) Stuttgart: Klett-Cotta 1989.
Der Schwertfisch. Roman (vert. Rosemarie Still) Stuttgart: Klett-Cotta 1992.
Die Leute nebenan. Erzählungen (vert. B. Antkowiak, S. George, J. Hillner) Aachen: Alano 1993.
Jakobs Verlangen. Roman (vert. Rosemarie Still) Stuttgart: Klett-Cotta 1993.
Belladonna. Roman (vert. Waltraud Hüsmert) Stuttgart: Klett-Cotta 1996.
Das Stillschweigen. Roman (vert. Waltraud Hüsmert) Stuttgart: Klett-Cotta 1998.
Unvollendete Vergangenheit. Roman (vert. W. Hüsmert) Stuttgart: Klett-Cotta 2001.

Theater

- Freitag. Visite. Winterabend. Drei Stücke (vert. Rosemarie Still) Frankfurt a. M.: Verlag der Autoren 1997.

Vertalingen van Leonard Nolens*Poëzie*

- Geboortebewijs/Geburtsschein. Gedichten/Gedichte. Aus dem Niederländischen von Ard Posthuma. Münster: Kleinheinrich 1997. (Niederländische Literatur der Moderne; 9)
[*Anthologie*] Nordsüd. Gegenwartslyrik aus Flandern. 1993. Cf. H. Claus. [L. Nolens, p. 274-283]
[*Anthologie*] Schwerkraft und Schweben. Neue Lyrik aus Flandern. Auswahl und Übersetzung aus dem Niederländischen von Hansjürgen Bulkowski. Andernach: Atelier Verlag 1999. [L. Nolens, p. 45-54]

Vertalingen van Stefan Hertmans*Poëzie*

- Scardanelli. Gedichte. Aus dem Niederländischen übertragen von Heinrich G. F. Schneeweß. Oberhausen: Athena 2001. (Edition Exemplum)
[*Anthologie*] Nordsüd. Gegenwartslyrik aus Flandern. 1993. Cf. H. Claus. [St. Hertmans, p. 284-293]
[*Anthologie*] Schwerkraft und Schweben. Neue Lyrik aus Flandern. 1999. Cf. L. Nolens. [St. Hertmans, p. 25-36]

Proza

- Amselbach. Roman (vert. Kathrin Kötz) Leipzig: Gustav Kiepenheuer 1997.
Essays. (vert. Susanne Fischer e.a.) Wien: Institut für Germanistik/Nederlandistiek 1997. (Wiener Broschüren zur niederländischen und flämischen Kultur; 2)

Vertalingen van Dirk van Bastelaere*Poëzie*

- [*Anthologie*] Nordsüd. Gegenwartslyrik aus Flandern. 1993. Cf. H. Claus. [D. van Bastelaere, p.344-353]